

Sociologia de la cultura

2012/2013

Codi: 101134
Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Graduat en Sociologia	819 Graduat en Sociologia	OT	0	0

Professor de contacte

Nom: Josep Verdaguer Lozano
Correu electrònic: Josep.Verdaguer@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Algun grup íntegre en anglès: No
Algun grup íntegre en català: Sí
Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És convenient que els estudiants llegeixin o rellegeixin els següents textos clàssics de sociologia abans de començar l'assignatura.

Berger P.L., Luckmann T. 1966. La construcció social de la realitat. Barcelona: Herder, 1988, pp. 49-133.

Durkheim, Émile. Les formes elementals de la vida religiosa, Barcelona: Ed.62/Diputació, 1987, 27-69(classificació, representació col•lectiva, natural/sobrenatural, sagrat/profà, definició de religió), 311-335 (el culte negatiu i les seves funcions) i 420-449 (conclusions)

Durkheim, Émile i Marcel Mauss, " Classificación primitiva" a Marcel Mauss Institución y Culto (Vol.II Obras)Barcelona: Barral Ed., 1971, 13-20(qüestió), 59-67(China),69-73 (conclusions)

Durkheim, Émile "Indeterminación progresiva de la consciencia colectiva" a La división del trabajo social. Madrid: Akal, 1982, pp.333-358.

Karl Marx i Frederick Engels, La ideologia alemanya (Vol1),Barcelona: Laia, 1987, pp. 41-92 (Feurbach. Oposició entre la concepció materialista i idealista)

Georg Simmel, "L'encreuament dels cercles socials" a Sociologia (Vol.2) Barcelona: Ed.62/Diputació, 1988, pp.67-111

Georg Simmel, "L'ampliació del grup i la configuració de la individualitat" a Sociologia (Vol.2) Barcelona: Ed.62/Diputació, 1988, pp.341-401.

Max Weber, *Economia y sociedad*, Mèxic: FCE, 2008, pp. 682-694 (Divisió del poder en la comunitat: classes, estaments y partits), pp.749-752 (burocràcia i educació).

Max Weber. *L'ètica protestant i l'esperit del capitalisme*. Barcelona: ED.62/Diputació, 1984 , pp. 57-68(Confessió religiosa i estratificació social)i pp.135-180 (El calvinisme)

Objectius

L'objectiu d'aquesta assignatura és iniciar a l'estudiant de grau en la sociologia de la cultura. Una especialitat en constant creixement i transformació. Hi ha fonts ben informades i opinions legitimades que identifiquen la sociologia de la cultura amb l'estudi d'àrees institucionalitzades més o menys diferenciades (l'art, la literatura i la música, la comunicació de masses, la religió, la ciència o el del dret). Però també hi ha qui diu que l'estudi de la cultura no és tant el d'una àrea distinta de la vida social com el d'un aspecte present en gairebé qualsevol fenomen social (ideologia, actitud, mentalitat, discurs...). En aquest programa d'iniciació recollim ambdues posicions. En la primera part del curs, després d'introduir la discussió sobre la idea de cultura en la nostra societat, treballarem els fonaments cognitius de la sociologia de la cultura. Les aportacions fundacionals de Marx, Weber, Durkheim i Simmel ens serviran de referència per explorar d'una manera endreçada aquest camp de la sociologia. Des d'aquí entrarem en contacte amb els fonaments teòrics de les interpretacions de la cultura de Geertz i Bourdieu. La segona part del curs estarà dedicada a la sociologia de la producció i el consum cultural des de la teoria de la distinció i en la darrera part del curs introduïrem a l'estudiant en l'estudi de la Cultura Popular, centrant el nostre interès en la cultura com a mecanisme de comunitat.

Competències

- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
3. Comparar els diferents enfocaments teòrics sobre la cultura.
4. Comparar la lectura dels fenòmens culturals des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya.
5. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.

6. Definir els conceptes sociològics que interpreten els fenòmens culturals.
7. Definir els fenòmens socials subjacents a les polítiques i els conflictes culturals.
8. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
9. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
10. Explicar les interpretacions socials de la cultura d'acord amb aquests enfocaments.
11. Expressar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa a la cultura.
12. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
13. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
14. Relacionar els debats entorn d'aquests enfocaments, referits a la cultura, amb el context històric en el qual han sorgit.
15. Relacionar els enfocaments teòrics amb els debats sobre l'ordre social i l'acció.
16. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

Bloc 1.El concepte de cultura a la societat i a la sociologia

1. Cultura y societat.
2. Sociologia de la cultura i el coneixement.

Teories sociològiques i sociologia de la cultura

1. Cultura i estructura social.
2. La vida social de les idees.
3. Cultura i constitució de l'individu.
4. Cultura, desigualtat i dominació.
5. Cultura com a representació significativa.
6. Cultura i crítica de la representació.
7. Cultura i desconcert

Interpretació de les cultures

1. Teoria de la pràctica

Bloc 2. L'estudi de la Cultura (donant especial rellevància a les arts) des de la sociologia de la cultura

La construcció social de la Cultura

1. La invenció de l'art.
2. La construcció social dels nivells culturals.

Sociologia de la cultura del consum cultural

1. Fonaments per a una sociologia del gust i el disgust.
2. Dimensió col·lectiva del consum cultural: identitat, alteritat, diferència i gregarisme.
3. La percepció estètica i l'espai social.
4. Cultura i poder
5. Més aportacions a l'estudi de l'estatus i el consum cultural.
6. És possible una ciència de les obres?

Sociologia de la cultura de la producció cultural

1. Creació individual, creació col·lectiva.
2. Reproductibilitat tècnica de l'art.
3. Producció cultural: art, artesanía, indústria cultural.

Mercat, administració i polítiques culturals

1. Mercat dels béns simbòlics.
2. Administració de la cultura.
3. Polítiques culturals

Bloc 3. Les cultures subalternes: aïllament, híbridesa, integració, resistència, transformació.

1. Les cultures populars
2. Popular des del punt de vista de la cultura dominant.
3. Cultures populars i la comunitat.
4. Algun cas notable de cultura popular transformadora.

Metodologia

- Classes magistrals.
- Exercicis pràctics a l'aula.
- Reunions individuals i seminaris grups reduïts.

Lectura de textos i treball amb material audiovisual.

Presentació de preguntes.

Elaboració d'un treball en equip.

Exposició d'un treball en equip.

Redacció de tres assaigs sobre lectures.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes, comentari de textos i una exposició.	35	1,4	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Tipus: Supervisades			
Reunions individuals o en grups reduïts per resoldre dubtes, preparar les preguntes i fer el seguiment de la preparació de l'exposició i l'elaboració dels tres assaigs.	10	0,4	1, 3, 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15
Tipus: Autònomes			
Estudi, lectura de textos, preparació setmanal de preguntes i elaboració de tres assaigs a partir de lectures i d'un treball en equip i preparació de la seva exposició a classe.	65	2,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16

Avaluació

L'assignatura s'avaluarà de la següent manera:

1) Elaboració de tres assaig originals sobre lectures (1000 paraules). El primer en base a la lectura d'un text associat al primer bloc. Els altres dos associats als blocs 3 i 4. L'organització, el funcionament i els criteris d'avaluació s'explicarà a classe i es difondran pel campus virtual. Però hi ha tres temes que cal destacar, el primer és que cal passar per tutories la setmana anterior a la sessió en la que tractarem el text i abans de donar per tancat l'assaig. El segon, que el lliurament del text definitiu s'ha de fer amb anterioritat a la sessió. En cas contrari no serà avaluat. I, finalment, els assaigs no podran consistir en el resum del text. Caldrà elaborar-lo donant per suposat que el públic al que es dirigeix ja el coneix. Les evidències seran retornades amb comentaris. En cas de no haver reeixit en els assaigs serà possible presentar-los altra vegada, sempre s'hagi fet la visita preceptiva a tutories i s'hagi lliurat en el termini corresponent. Individual. 30% de la nota final (10+10+10). Per ser avaluat en aquest apartat cal haver assistit al 75% de les classes del bloc.

2) Elaboració i exposició al grup classe, d'un treball en equip. L'organització, el funcionament i els criteris d'avaluació s'explicaran a classe i es difondran pel campus virtual. Grup. 30% de la nota final.

3) Elaboració setmanal de preguntes. Cada setmana caldrà elaborar tres preguntes sobre un text dels que treballarem a classe. Caldrà penjar-les al campus virtual el dia abans de la sessió en la que les posarem en joc. Per tal de ser avaluats en aquest apartat cal haver-les presentat, de la manera assenyalada, 5 setmanes, com a mínim. L'organització, el funcionament i els criteris d'avaluació s'explicarà a classe i es difondran pel campus virtual. Individual. 20 % de la nota final. Per ser avaluat en aquest apartat cal haver assistit al 75% de les classes del curs.

4) Prova escrita, al final del curs. Per que faci mitjana caldrà que la nota sigui superior a 4. Individual. 20% de la nota final.

És imprescindible que l'estudiant guardi una còpia dels exercicis que lliura al professor.

La qualificació de No presentat implica no haver estat avaluat en cap dels quatre : apartats anteriors.

Estudiants de grau. Tenint present la desaparició de la segona convocatòria, dins del mateix curs, els estudiants que obtinguin una qualificació igual o superior a 4 i inferior a 5 tindran dret a un examen de recuperació per assolir l'aprobat, que es celebrarà en el període previst per la facultat. En aquest mateix període es podran lliurar, corregits i millorats, els assaigs suspesos. Però no si no han estat presentats seguint les normes corresponents.

Els estudiants de llicenciatura. Seguiran el mateix sistema i seran avaluats de la mateixa manera, però disposaran de la segona convocatòria. Podrà superar-se amb èxit lliurant o refent els treballs i presentant-se a una segona prova escrita.

El funcionament del curs dependrà de que els estudiants assisteixin a les tutories prescrites, treballin els textos a consciència i lliurin les preguntes o els assaig abans de la sessió. Que elaborin el treball en equip i l'exposin el dia assignat i que participin activament en les discussions.

És convenient l'organització sigui la mateixa per a tots els estudiants matriculats en l'assignatura. També en el cas dels procedents d'intercanvi.

La naturalesa de l'assignatura i el caràcter de l'avaluació fa imprescindible l'assistència regular a les sessions de classe.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració i exposició d'un treball en equip	30 %	15	0,6	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16
Preguntes setmanals	20 %	5	0,2	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16
Prova escrita	20 %	5	0,2	3, 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15
Realització de tres assaigs	30%	15	0,6	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16

Bibliografia

- **Bibliografia**
- **La bibliografia bàsica surt d'aquestes publicacions. A classe i al campus virtual facilitaré la llista de capítols i fragments que treballarem aquest curs.**
- Adorno, Theodor W., Sociológica, Madrid, Taurus, 1989.
- Alexander, Jeffrey C. (Ed.) Culture and Society, Cambridge: Cambridge University P., 1990
- Altamirano (Ed.) Términos críticos de la sociología de la cultura, Buenos Aires: Paidós, 2002
- Barthes, Roland, Mitologías, Madrid: Siglo XXI, 2005
- Baudrillard, Jean, Cultura y simulacro, Barcelona: Kairós, 2005
- Becker, Howard S. " Art As Collective Action" a American Sociological Review 39, 1974, 767-76.
- Bell, Daniel, Las contradicciones culturales del capitalismo, Madrid: Alianza, 1992.
- Bell, Daniel i altres, Industria cultural y sociedad de masas, Caracas: Monte Ávila, 1992
- Benjamin, Walter, L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica: tres estudis de sociologia de l'art, Barcelona: Edicions 62, 1993
- Berger Peter L., Luckmann, Thomas. 1966. La construcció social de la realitat. Barcelona: Herder, 1988,
- Bernstein, Basil . Clases, código y control. Madrid: Akal, 1989
- Bourdieu, Pierre, La distinción: criterio y bases sociales del gusto, Madrid: Taurus, 1998
- Bourdieu, Pierre, La miseria del mundo, Madrid: Akal, 1999
- Bourdieu, Pierre, Las reglas del arte, Barcelona: Anagrama, 1995
- Bourdieu, Pierre, Sociología y cultura. México: Grijalbo ,.
- Bourdieu, Pierre. El sentido práctico. Madrid: Taurus, 1991
- Carey, John, ¿Para qué sirve el arte?. Barcelona: Random House Mondadori, 2007
- Dirks, Nicholas B. I altres (Eds.) Culture, Power, History, Princeton: Princeton University P., 1994
- Douglas, Mary i B.J. Isherwood, El mundo de los bienes, Mèxic: Grijalbo, 1990,
- Doring, Simon (Ed.), The cultural Studies Reader, Londres, Nova York, Roudledge, 1993
- Marcel Mauss Institución y Culto (Vol.II Obras) Barcelona: Barral Ed., 1971
- Durkheim, Émile. Les formes elementals de la vida religiosa, Barcelona: ED.62/Diputació, 1987,
- Durkheim,Émile . La división del trabajo social. Madrid: Akal, 1982
- Eco, Humberto, Apocalípticos e integrados, Barcelona : Ediciones de Bolsillo, 2004
- Elias, Norbert, El proceso de civilización, Mèxic: FCE, 1993
- Erikson, Bonnie . "Culture, Class, and Connections." a American Journal of Sociology, 102, 1996, pp. 217-251.
- Foucault, Michel, Las palabras y las cosas, Madrid: SigloXXI, 2009
- Foucault, Michel, Tecnologías del yo, Barcelona Paidós, 1990
- Geertz, Clifford. La interpretación de las culturas, Barcelona: Gedisa, 2001
- Michael Bull-Les Back (Eds.) The Auditory Culture Reader. New York: Berg: 2003.
- Goffman, Erving , Ritual de la interacción. Ensayos sobre el comportamiento cara a cara, Buenos Aires: Tiempo Contemporáneo, 1970
- Grignon, C. i Passeron, J.C. Lo culto y lo popular, Madrid: La Piqueta, 1992

- Hall, Stuart (ed.), Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. Londres: Sage Publications, 1997.
- Hochschild, Arlie.. "Emotion Work, Feeling Rules and Social Structure." American Journal of Sociology 85, 1979, 551-75.
- Hoggart, Richard, The uses of Literacy, Harmondsworth & NY: Penguin Books, 1992
- Horkheimer, M. I Adorno, T. Dialéctica de la ilustración, Madrid: Trotta, 1994
- Lamont, Michèle i Marcel Fournier i Cultivating Differences: Symbolic Boundaries and the Making of Inequality. Chicago: The University of Chicago P., 1992.
- Long, Elisabeth, From Sociology to Cultural Studies, Oxford: Blackwell, 1997
- MacDonal, Dwight .Masscult and Midcult a Partisan Review, 4, 1960 (fragments)Editat en espanyol a AA.VV. La industria de la cultura, Madrid: Alberto Corazón, 1969.
- Marx, Karl i Frederick Engels, La ideologia alemanya (Vol1),Barcelona: Laia, 1987
- Mukerji, Chandra i Michael Schudson, Rethinking Popular Culture, Bekeley i Los Angeles: University of California P., 1991
- Peterson, Richard i Roger Kern, "Changing Highbrow Taste: From Snob to Omnivore." American Sociological Review. 61, 1996, pp.900-907.
- Radway, Janice . "Interpretative Communities and Variable Literacies. The Functions of Romance Reading" a Daedalus, 113, núm3 , 1974
- Rundell, John i Stephen Mennell, Clasical readings in culture and civilization, Londres i Nova York, Routledge, 1998
- Said, Edward. Orientalisme: identitat, negoció i violència, Vic: EUMO, 1991
- Sasson, Donald, Cultura, el patrimonio común de los europeos, Barcelona, Crítica, 2006
- Shiner, Larry, La invención del arte, Barcelona: Paidós, 2004
- Simmel, Georg , Sociología (Vol.2) Barcelona: Ed.62/Diputació, 1988.
- Simmel, Georg . Sobre la aventura, Barcelona: PENÍNSULA, 1988.
- Storey, John (Ed.), Cultural theory and popular culture, Essex: Pearson, 2006
- Storey, John, Teoría cultural y cultura popular, Barcelona: OCTAEDRO, 2002.
- Veblen , Thorstein, Teoría de la clase ociosa, Mèxic: FCE,
- Weber, Max . L'ètica protestant i l'esperit del capitalisme.Barcelona: ED.62/Diputació, 1984 ,
- Weber, Max. Economía y sociedad, Mèxic: FCE, 2008,
- Williams, Raymond Palabras Clave, Buenos Aires: Nueva Visión, 2003
- Williams, Raymond, Cultura i societat (1780-1950), Barcelona: Laia, 1974
- Williams, Raymond, Marxismo y literatura, Barcelona: Península, 1998
- Zerubavel, Eviatar "The Social Division of the World," a Social Mindscapes: An Invitation to Cognitive Sociology . Cambridge: Harvard Univ. Press., Pp. 53-67
- Zizek, Slavoj, Bienvenidos al desierto de lo real, Madrid: Akal, 2005.